

Ten největší! Legendární boxer Ali si letěl pro zlato na olympiádu s padákem v ruce

15.1.2024 - Luboš Brabec | Česká olympijská

Tedy v případě Muhammada Aliho - ještě než jeho jméno začnete hledat ve výsledkových listinách - je na místě upozornění, že na olympijských hrách v Římě 1960 získal titul šampiona polotěžké váhy jako Cassius Clay. Teprve o rok později konvertoval k islámu a v roce 1964 se nechal přejmenovat.

Je v tom kus historické ironie, protože na začátku roku 1960 vyšel v listu The Courier-Journal článek s titulkem „Stane se Cassius Clay novým národním hrdinou?“ Řeč však nebyla o mladém boxerovi, toho ještě málokdo znal, nýbrž o politikovi a abolicionistovi z 19. století (mimořádně, byl i americkým velvyslancem v Rusku), o němž právě vyšla životopisná kniha. A po kterém byl sportovcův otec pojmenován a on samotný měl za jménem zkratku Jr. Tedy junior.

Novinářská předpověď se tedy vlastně naplnila. Cassius Clay se opravdu stal národním hrdinou - jenom ne ten, o němž se v článku psalo.

K boxu se dostal vlastně náhodou. Když mu bylo dvanáct, kdosi mu v domovském Louisville v Kentucky ukradl kolo, a on před policistou Joem Martinem prohlásil, že až zloděje chytí, zmlátí ho. „Ale to bys musel nejdřív umět boxovat, aby sis to mohl s někým vyřídit,“ namítl policista. No, a za pouhých šest let byl už Clay olympijským vítězem.

Ovšem cesta ke zlaté medaili nebyla jednoduchá. Ne že by na to neměl sportovně, vždyť byl dvojnásobným amatérským mistrem USA a jeho bilance v ringu zněla úchvatně: 100 vítězství, 8 proher. Nebál se nikoho ze soupeřů, jedné věci však ano. Létání. Už při ne úplně klidné cestě na olympijskou kvalifikaci do Kalifornie se zařekl, že pokud vybojuje nominaci do Říma, rozhodně se tam nevydá letadlem. Dá přednost lodi a vlaku.

Když mu ale funkcionáři nápad zadrželi, pokrčil rameny, že se nedá nic dělat a olympijské hry se musejí obejít bez jeho maličkosti. Naštěstí pro něj i pro boxerskou historii ho Joe Martin, jenž se stal jakýmsi jeho mentorem, přemluvil, aby do letadla nasedl. Jejich debata prý trvala tři hodiny a zabral až Martinův apel: „Pokud nezískáš olympijskou medaili, nikdy se nestaneš velkým šampionem.“ Clay si před odletem pro jistotu koupil armádní padák a celou dobu ho měl po ruce.

V Římě na sebe okamžitě poutal pozornost. Zaprvé v ringu, kde bez větších problémů dokráčel do finále, ale také v olympijské vesnici. I když byl teenager, poprvé v životě na jiném kontinentu a vlastně prvně i v cizí zemi, rozhodně se nechoval zakřiknutě. S každým se zdravil, každému se představoval, až si z něj týmoví parťáci dělali legraci, že kdyby se volil starosta olympijské vesnice, jasně by vyhrál.

V boji o zlato ho čekal nelehký soupeř. O osm let starší a mnohem zkušenější Zbigniew Pietrzykowski z Polska, mj. trojnásobný mistr Evropy a bronzový medailista z předchozí olympiády v Melbourne. Nervózní Clay se v úvodu dostal do defenzivy a chvílemi se zdálo, že jeho spanilá jízda světem amatérského boxu za pár minut skončí. Ve třetím kole ovšem začal mít navrch a nakonec Poláka jasně porazil na body.

Američané si z ringu odnesli tři zlata, ale nebyla to věc, která by se v příštích dnech v USA nejvíc řešila. Podstatnější tématem sportovních debat se stala skutečnost, že Sověti získali o 32 medailí víc.

Avery Brundage, americký šéf MOV, si veřejně postěžoval, že na vině je pohodlný život mladé generace a že nebýt černošských sportovců, jsou USA v celkovém pořadí národů až druhořadou zemí.

Clay si tím však oslavy zkazit nenechal. Jak později tvrdil, první dva dny se pořádně nevyspal – hlavně proto, že těžkou medaili nesundal z krku a chodil s ní i do postele.

Když 9. září 1960 konečně přistál doma v Louisville, nečekala na něj na letišti pouze rodina, ale také stovky nadšených fanoušků v čele se starostou Brucem Hoblitzellem. „Chová se, jak byste chtěli, aby se choval mladý Američan, když získá tolik uznání. Kdyby tohle uměli všichni mladí lidé, neměli bychom s nimi žádné problémy. Je to skvělý kluk,“ pronesl dojatý politik.

Clay s rodinou se pak vydali na jízdu městem v otevřeném kabrioletu, následování policisty a pětadvaceti dalšími auty. Zavítali i na střední školu, kam chodil, a místní honorece se o něm vyjadřovala v superlativech. Nikdo v Louisville si nemohl nevšimnout, že se vrátil velký šampion.

Olympijské finále bylo jeho posledním amatérským zápasem. Na konci října 1960 Clay přestoupil k profesionálům, aby mohl konečně zúročit olympijskou medaili i svůj talent. Ujala se ho skupina deseti místních podnikatelů, která se zavázala platit mu dva roky kompletní přípravu. I kdyby už nevyhrál žádný duel, měl zajištěný celkový příjem 18 tisíc dolarů.

Ale on jich vyhrál spoustu. V roce 1964 se stal profesionálním mistrem světa těžké váhy, když ve slavném duelu zdolal Sonnyho Listona. Vzápětí si nechal změnit jméno a do boxerské historie se začal zapisovat jako Muhammad Ali.

O rok později titul obhájil proti Floyd Pattersonovi. Na další ocenění si však musel počkat, protože v roce 1966 odmítl narukovat do války ve Vietnamu a důsledkem byl i sportovní distanc. Přišel o licenci a v letech 1967-70 nesměl boxovat. O to víc se angažoval v boji za práva Afroameričanů a proti válce ve Vietnamu.

Jeho kariéra, během níž se stal možná nejslavnějším sportovcem světa, vyvrcholila v první polovině 70. let. Mj. absolvoval slavné bitvy proti Joe Frazierovi (dvě výhry a jedna prohra) a George Foremanovi. Mimochodem, oba také byli olympijskými vítězi. Frazier se stal šampionem těžké váhy v Tokiu 1964 a Foreman o čtyři roky později v Mexiku.

On sám se do olympijské historie stihl zapsat ještě dvakrát. Nejprve v roce 1980. Z pověření prezidenta Jimmyho Cartera odcestoval do Afriky, kde byl mimořádně populární, a snažil se přesvědčit váhající státy, aby bojktovaly moskevskou olympiádu. I když neměl s americkým establishmentem nejlepší vztahy, sovětskou okupaci Afghánistánu, jež byla důvodem vyhlášení bojkotu, si bral osobně. Dotklo se ho, že komunisti napadli jeho bratry ve víře. A tak přistoupil na to, že bude přemlouvat k bojkotu. Na své misi však nebyl příliš úspěšný. Ze slušnosti byl vyslechnut, ale ze země, jež navštívil, nakonec do Moskvy necestovala pouze Keňa.

Podruhé se na scénu vrátil nečekaně v roce 1996. Při stém výročí obnovení olympijských her. Pořadatelé mu nabídli, aby v Atlantě slavnostně zapálil oheň, byť původně se uvažovalo, že by pocta byla svěřena Evanderu Holyfieldovi, který zde vyrůstal. Alimu bylo čtyřiapadesát let a už roky trpěl Parkinsonovou chorobou, na veřejnosti se už objevoval pouze výjimečně. I proto to byl velký comeback.

Při slavnostním aktu se s kamennou tváří soustředil na svůj úkol. Pochodeň držel v pravé ruce, levá se mu prudce trásla. Navíc se nejdřív plamen nechtěl rozhořet. Ale když se to po několika předlouhých vteřinách podařilo, dostalo se Alimu mohutných ovací. Byla to jedna z nejdojemnějších chvil sportovní historie.

Završení jeho olympijského příběhu přišlo o poločase basketbalového utkání USA-Jugoslávie. Protože zlatou z Říma ztratil (nebyla pravda, že by ji v 60. letech našťvaně hodil do řeky, když ho odmítli obsloužit v restauraci pouze pro bílé, jak napsal v roce 1975 ve svých pamětech), dostal teď duplikát od šéfa MOV Juana Antonia Samaranche.

Ali zemřel v roce 2016. Do paměti fanoušků se zapsal jako jedna z nejvýznamnějších sportovních postav všech dob, ale i jako člověk, jehož velikost rámovala právě olympijská zkušenost.

<https://www.olympijskytym.cz/article/ten-nejvetsi-legendarni-boxer-ali-si-letel-pro-zlato-na-olympiadu-s-padakem-v-ruce>